Наша громада – єдина родина

Де згода в сімействі, де мир і тишина,
Щасливі там люди, блаженна сторона.
І.П. Котляревський.

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ГАЗЕТА ПРО ЖИТТЯ НАШОГО КРАЮ №9 (84) 7 ТРАВНЯ 2021 РОКУ

Вклоняємось доземно всім солдатам...

Шановні ветерани, земляки!

Летять роки, віддаляючи від нас незабутню весну 1945-го року. Саме тієї весни людству вдалося побороти жорстоку фашистську навалу, що нависла над світом.

9 Травня, День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, завжди буде для нас уособленням миру, непохитної стійкості та великої сили духу нашого народу. Ми низько схиляємо голови перед світлою пам'яттю тих, хто, нехтуючи смертю, зупинив фашизм ціною свого життя, висловлюємо глибоку шану всім, хто виборював перемогу в жорстоких боях і самовіддано трудився в тилу.

Бажаю вам, шановні ветерани, здоров'я, благополуччя, впевненості в майбутньому, добра, оптимізму та якнайбільше радісних, щасливих днів. Хай голосніше від салютів на весь світ летять слова вдячності за те, що зберегли для нас чисте блакитне небо, безмежні поля й повноводні ріки. Хай навколо процвітають мир, спокій, звитяжна праця, єдність!

Щиро ваш

Віктор КОРДУБАН,
голова ради директорів ПП «Білоцерківська агропромислова група», депутат Полтавської обласної ради.

Шановні жителі громади!

У ці прекрасні травневі дні, коли буяє природа й особливо відчувається жага життя, на землю приходить радісне й водночас сумне свято – 9 Травня, День Перемоги.

Воно воєдино поєднує почуття неймовірної гіркоти і болю від мільйонів загиблих людських життів, а також безмежної радості та гордості за наш великий народ, що зумів вистояти, відновити мир на землі та звільнити з гітлерівського рабства практично всю Європу.

Поздоровляю всіх зі святом та бажаю передусім миру. Адже ніщо не коштує дорожче, ніж людське життя, ніщо не засмучує більше, ніж сльози матерів, зламані людські долі. Хай ця перемога надихає тільки на добрі вчинки, єдність, непохитність, любов до Батьківщини. Хай на нашій землі завжди буде мир, у домівках – достаток, а в душі – спокій і радість.

Оксана КОРДУБАН,
генеральний директор ПП «Білоцерківська агропромислова група», депутат Білоцерківської сільської ради.

Дорогі наші ветерани й усі жителі громади!

Поздоровляю вас із Днем пам'яті та примирення (8 травня) та Днем перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (9 травня).

У ці травневі дні ми з глибокою повагою згадуємо тих, хто виборов нашу свободу в страшному поєдинку з фашистськими загарбниками. Ми схиляємо голови перед пам'яттю мільйонів загиблих на полі бою, розстріляних у каральних акціях, спалених у концтаборах, замучених у катівнях – тих, чиє життя забрала війна, хто після Перемоги помер від ран, хто не дожив свого віку, не долюбив, не натішився своїми ненародженими дітьми. Ми з вдячністю вклоняємося тим, хто самовіддано працював у тилу, хто відновлював зруйновану країну в тяжкі повоєнні роки.

Від імені депутатського корпусу Білоцерківської сільської ради дозвольте побажати вам, дорогі ветерани, міцного здоров'я, довголіття, бадьорості й благополуччя. Ми любимо й шануємо вас та завжди підтримуватимемо в нашій громаді.

Іван ЛЕЩЕНКО,
Білоцерківський сільський голова.

Шановні ветерани!

9 травня минає 76-й рік після перемоги над гітлерівською Німеччиною.

Дорогою ціною вибороли ми перемогу: Україна втратила в тій війни понад сім мільйонів своїх синів і дочок. А це – мільйони згорьованих матерів, удів, сиріт, понівечених доль... Певно, немає жодної української родини, яку б не зачепили ті страшні й жорстокі події. Тому 9 Травня – особливий день для кожного українця.

Ті ж, хто боронив нашу країну на фронті, хто в роки війни наближав перемогу в тилу чи зазнав лихоліть війни у дитячому віці, з особливим трепетом сприймають День Перемоги.

Щиро вітаю всіх із цим радісним і водночас щемним святом. Бажаю міцного здоров'я, мирного неба й щастя на землі. Хай поруч із вами будуть тільки добрі й щирі люди, серце не знає болю й туги, а в душі звучать переможні марші.

Ольга КОНОНЕНКО,
голова ради ветеранської організації Білоцерківської громади.

Історія однієї знахідки

Усе почалося з випадкової знахідки краєзнавця з Красногорівки В. П. Бірука: торік восени, передивляючись документи в архіві свого колеги з села Білоцерківка М. О. Сизоненка, він натрапив на пояснювальну записку, датовану 15.04.1970 року (тобто написану понад півстоліття тому). Саме тоді відбувалася інвентаризація могил на території сільської ради задля того, щоб згодом перенести рештки невідомих солдатів, які загинули неподалік Білоцерківки 1941 року, в братську могилу радянських воїнів.

У своїй пояснювальній записці жителька Коноплянки Ольга Семенівна Верещака, 1931 року народження, свідчила (далі мовою оригіналу): ***«В 1941 році в вересні місяці во время Вітчизняної війни я в берегах огороду найшла труп убитого воєнного. По документах які в нього були він оказався Земцов Василь Омелянович. Документи думали відправити рідним після звільнення нашого району, але цього не сталося, бо згоріла наша хата де були і документи. Земцова похоронили односельчани, це може підтвердити Каленчук Ольга Андріївна...»***

Тіло Василя Земцова таки перепоховали в братській могилі в парку Перемоги с. Білоцерківка. Його ім'я викарбуване на меморіальних плитах, установлених біля пам'ятника воїнам-визволителям.

Володимир Пилипович Бірук вирішив більше дізнатися про загиблого й по можливості розшукати його рідних. Цілком імовірно, що вони не знають про місце його останнього спочинку...

Передусім краєзнавець звернувся до досвідченого пошуковця з Миргорода Миколи Долгопятова, а потім за його порадою направив запит до Центрального архіву Міністерства оборони Російської Федерації (м. Подольськ). Звідти наприкінці 2020 року надійшли копії двох документів: облікової карточки Земцова Василя Омеляновича, політрука кулеметного ескадрону 92-го кавалерійського полку, та наказу №0843 від 31.03.1945 року Головного управління кадрів народного комісаріату оборони СРСР, за яким Земцов В. О. буа виключений зі списку офіцерського складу Червоної Армії як зниклий безвісти в 1941 році.

В особовій карточці зазначено, що Земцов В. О. призваний в армію в 1937 році. Проживав: м Урюпінськ, Кузнєцовський провулок, будинок 46 (може бути, 4-Б – написано нерозбірливо). Дружина – Земцова Євдокія Матвіївна.

На підставі цих даних В. П. Бірук звернувся з листом до Урюпінського військкомату та попросив розшукати рідних політрука. Однак минув місяць, другий, третій, але жодної відповіді не надійшло.

Ім'я Земцова В. Є. викарбуване на меморіальній плиті біля пам'ятника загиблим воїнам у парку Перемоги в Білоцерківці.

Тоді до пошуку рідних підключилася наша редакція. Ми попросили колег-журналістів із місцевого видання «Урюпинская правда» оприлюднити інформацію, що вони одразу й зробили. Головна редакторка Ольга Шушлебіна пообіцяла обов'язково повідомити, якщо вдасться розшукати рідних Земцова або щось дізнатися про його довоєнне життя. Чекаємо!

Зінаїда МАТЯШОВА.

У бібліотеці ожили старі фотографії

Неабиякий інтерес у жителів Балаклії (і не тільки) викликає постійно діюча фотовиставка «Стара фотографія розповідає…», яка експонується в Балакліївській сільській бібліотеці-філії.

Білоцерківський сільський голова І. В. Лещенко оглядає виставку.

Виставка цікава як для людей старшого віку, яких старі фото повертають у часи їхньої юності чи дитинства, так і для молоді, яка таким чином дізнається про історію свого села.

Ідея створити фотовиставку, яка б повертала у минуле, розповідаючи про трудові будні та святкові дати, виступи творчих колективів і сімейні події, виникла давно. Та все не наважувалася втілити задум у життя…

Але завдяки підтримці депутата Білоцерківської сільської ради О. М. Пипки, заступника сільського голови з питань діяльності виконавчих органів влади Л. П. Луць та працівника по благоустрою М. В. Требуха старі фотографії знов ожили. На них односельці бачать знайомі з дитинства куточки села й будівлі, яких уже немає, впізнають друзів, родичів, знайомих, себе… Люди можуть годинами розглядати фото, які тривалий час зберігалися в старих сімейних альбомах чи припадали пилом десь на горищах.

Зараз фотовиставка «Стара фотографія розповідає…» налічує п'ятнадцять стендів, та, вочевидь, невдовзі її доведеться розширювати: жителі Балаклії, відвідавши бібліотеку й переглянувши добірку старих фото, зазвичай проводять ревізію у своїх сімейних архівах і приносять нові експонати. Вони несуть і несуть старі фото…

Дякую користувачам бібліотеки за надані фотографії й запрошую до співпраці всіх односельців. Ми розкажемо й вашу історію.

Л. І. ІСАЄНКО,
бібліотекар І категорії, завідувачка Балакліївської сільської бібліотеки-філії.

Л. І. Ісаєнко і О. М. Пипка.

Місячник із благоустрою

Нещодавно закінчився місячник із благоустрою села Балаклії, який щороку проводиться з метою поліпшення санітарного стану території.

Цього року він розпочався 2 квітня з упорядкування паркової зони біля Балакліївського ЗЗСО І-ІІ ст. На першу Весняну толоку вийшли близько 50 жителів села.

Потім були спільні проєкти із санітарного обрізування зелених насаджень уздовж автомобільних доріг та розчищення тротуарів; упорядкування території кладовищ, пам'ятників, автобусної зупинки, стадіону; висаджування дерев та квітів; підготовки місцевої церкви та її території до Великодня.

Попри не завжди сприятливі погодні умови та наявні домашні клопоти, до весняного благоустрою території села після зими долучилося багато балаклійців: представники ТОВ «Білагро», Балакліївського закладу освіти, депутати Білоцерківської сільської ради, учасники АТО, працівники сільського будинку культури, фельдшерка, бібліотекарка, активісти ветеранської організації, просто небайдужі люди. Всі працювали дружно і згуртовано.

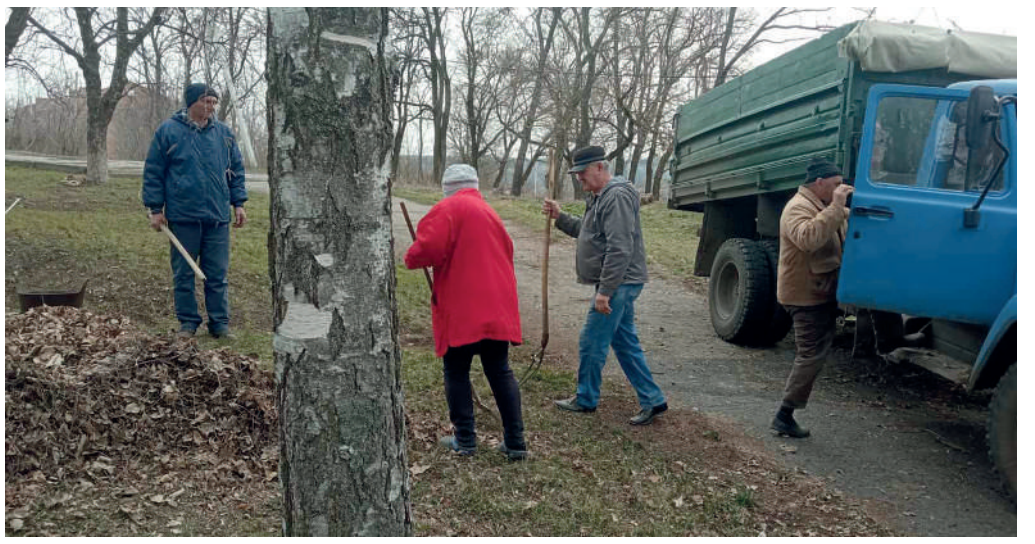

Щиро вдячна за плідну співпрацю всім жителям Балаклії, які не залишилися байдужими: прибравши до Пасхи своє обійстя, долучилися до упорядкування території рідного села. Саме з таких простих буденних вчинків і складається любов до Батьківщини.

Місячник із благоустрою календарно закінчився, але попереду ще дуже багато спільних справ. Усім хочеться жити в чистому і охайному селі, бо чистота і порядок – це запорука гарного настрою та комфорту. Зробімо все, щоб краєвиди наших сіл тішили око і веселили душу, щоб і наші нащадки могли насолоджуватися неповторною красою та унікальністю рідного краю.

Кожен повинен зробити свій посильний внесок у спільну справу з благоустрою!

Любов ЛУЦЬ,
заступник Білоцерківського сільського голови

Лист до редакції

Я бачу світ!

Я – інвалід ІІ групи. Хвороба позбавила мене можливості самостійно рухатися, тож я практично весь час перебуваю вдома в чотирьох стінах. А це – життя в клітці, позбавлене будь-якого сенсу.

Мріяла купити собі інвалідний візок, щоб пересуватися хоча б на невеликі відстані, та коли дізналася його ціну (від 9 тис. грн), зрозуміла, що це нереально. На інвалідську пенсію візок не купиш.

Нещодавно розповіла про свою проблему заступниці сільського голови Ніні Петрівні Падалій. Зараз вона опікується соціальними проблемами в громаді, а раніше була в. о. старости нашого Бірківського старостинського округу. Я її знаю як людину доброзичливу, співчутливу, готову завжди допомогти. Спитала Ніну Петрівну, чи сільська рада нічим не може мені допомогти? Яким же було моє здивування, коли невдовзі мені зателефонувала директорка Центру надання соціальних послуг Юлія Миколаївна Фелоненко!

Виявилося, що Ніна Петрівна одразу ж розповіла про мою проблему Білоцерківському сільському голові Іванові Васильовичу Лещенку, а той миттєво відреагував та дав доручення Ю. М. Фелоненко. А не так давно мені привезли новенький візок. Тепер я маю можливість самостійно виїхати на подвір'я і навіть на вулицю! Яке це щастя: я можу рухатися, я бачу світ!

Здоровій людині, яка живе повноцінним життям, важко уявити мій стан. Та, виявляється, керівники нашої громади можуть зрозуміти таких, як я. І не просто зрозуміти, а й допомогти. Дуже вдячна їм за людяність, розуміння, співчуття й оперативне реагування на моє звернення.

Наталія Володимирівна СРІБНА,
с. Бірки.

Зверніть увагу

Уряд «обнулив» субсидії

14 квітня 2021 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову, що істотно змінює порядок призначення субсидій на оплату житлово-комунальних послуг.

Кілька років поспіль документи для призначення цього виду державної допомоги подавали лише громадяни / домогосподарства, які зверталися за субсидією вперше. Тим, хто вже отримував субсидію, її перераховували автоматично (без звернення). Тепер же уряд вирішив навести лад у цій галузі й «обнулив» документи. З 1 травня 2021 року всім, хто претендує на отримання субсидії, потрібно заново подати заяву (за встановленою формою) і декларацію про доходи всіх зареєстрованих у житловому приміщенні осіб та членів сім'ї (навіть якщо вони живуть окремо).

Заяву і декларацію слід подати до органу соцзахисту населення, уповноваженій особі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради відповідної територіальної громади або до центру надання адміністративних послуг за зареєстрованим місцем проживання. В умовах карантину документи можна заповнити онлайн на сайті Мінсоцполітики: **https://subsidii.mlsp.gov.ua** (розділ «Субсидії»). Зробити це можна цілодобово й не виходячи з дому.

Усім, хто подасть оновлений пакет документів упродовж травня—вересня, субсидію призначать із 1 травня.

Хто має право на субсидії

Право на отримання субсидії має кожна українська родина або окрема особа, чиї витрати на оплату житлово-комунальних послуг перевищують у середньому 15% щомісячного сукупного доходу.

Субсидія призначається одній із зареєстрованих у житловому приміщенні осіб, тобто за місцем реєстрації особи, та розраховується на всіх зареєстрованих у помешканні.

На таких осіб розраховуються соціальні норми житла та соціальні нормативи житлово-комунального обслуговування, їхні доходи враховуються під час призначення житлової субсидії.

Крім того, враховуються доходи членів сім'ї, які зареєстровані за іншою адресою (крім доходів одного з подружжя, якщо обом понад 60 років і вони проживають у сільській місцевості або селищах міського типу, доходів батьків у разі призначення субсидії студентам, які зареєстровані в гуртожитку за місцем навчання, та доходів одного з батьків дитини у разі призначення субсидії другому з батьків з дитиною у разі, коли батьки розлучені або не перебували у шлюбі, а також осіб, які вважаються безвісно відсутніми за рішенням суду або мають правовий статус осіб, зниклих безвісти). При цьому соціальні норми житла та соціальні нормативи житлово-комунального обслуговування за адресою домогосподарства на таких осіб не розраховуються.

Важливо! Заява та декларація вважаються неподаними, якщо:

не внесені у повному обсязі відомості про членів домогосподарства та членів їхніх сімей (прізвище, ім'я та по батькові, сімейний стан, дата народження, серія і номер паспорта, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія і номер паспорта (для осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за його серією та номером);

не зазначені відомості про адресу домогосподарства та номери особових рахунків та/або відсутня згода на обробку персональних даних про членів домогосподарства та членів їхньої сім'ї, даних про доходи та майно;

не зазначені відомості про адресу домогосподарства та номери особових рахунків, а також номер мобільного телефону заявника.

У разі виникнення питань соціального захисту населення рекомендуємо звертатися на телефон обласної гарячої лінії 0-800-500-620.

Л. В. КОРНІЄНКО,
директор Департаменту соціального захисту населення Полтавської ОДА.

«Мирний атом» досі нагадує про себе

26 квітня 2021 року виповнилося рівно 35 років із моменту аварії на Чорнобильській АЕС. Як доповідав у засекреченому повідомленні керівництву держави директор ЧАЕС В. П. Брюханов, 26.04.86 р. о 3-й годині ночі рівень радіації в місті Прип'ять становив 840 мкР/год, що було в 70 рвзів вище за норму. А в беспосередній близкості до місця аварії – 60 мР/год, що в 3000 разів перевищувало норму.

Аварія на ЧАЕС стала найбільшою в історії людства техногенною катастрофою як за кількістю загиблих і потерпілих від її наслідків, так і за економічними збитками та впливом на довкілля. Вибух на четвертому енергоблоці спричинив зростання радіаційного рівня до межі, в 30–40 разів більшої, ніж під час вибуху в Хіросімі в 1945 році.

За даними Мінсоцполітики, на сьогодні статус постраждалих через аварію на ЧАЕС із правом пільг мають понад 1,7 млн українців. На території нашої громади живуть семеро ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС. Ці люди 35 років тому опинилися в самому епіцентрі катастрофи й змушені були ризикувати життям та здоров'ям, щоб приборкати «мирний атом». Про те, як усе відбувалося, як позначилася ця робота на їхньому здоров'ї, розповіли двоє з них.

Так вводили в дію енергоблок №4 у березні 1984 року.

Петро Якович Гречко: «Начальство у скафандрах, а ми тільки в хімчулках»

– 1986 року я працював у ГПУ «Полтаванафтогазгеологія», що розташовувалося в с. Розсошенці під Полтавою. Близько пів року ми ліквідовували викид газу на свердловині в с. Матвіївка Котелевського району й напередодні 1 травня якраз повернулися з цього тривалого відрядження.

1 травня мені виповнився 41 рік, я саме святкував день народження. Аж раптом приїжджає додому спецмашина: «Вас викликають у відрядження». Кажу: «Так я ж тільки повернувся з відрядження!» «Поїдете в ще одне».

Наступного дня зібралося нас на базі чоловік 20–25. Ми розмовляли, згадували й про пожежу на Чорнобильській АЕС, та навіть гадки не мали, що нас туди пошлють! Начальство нам сказало: «Завтра отримаєте обмундирування й поїдете цементувати свердловини біля Дніпра».

3 травня о 3-й годині ночі колона з 10 машин із нашого підприємства вирушила на Київ. У першому авто сидів супроводжуючий, водії інших машин не знали кінцевого пункту призначення й просто рухалися слідом.

Уже на під'їзді до Києва звернув увагу, що в бік столиці суне багато колон із технікою, схожих на нашу. А назустріч їдуть автобуси з людьми. Автобуси різні – і великі, й маленькі, – й усі заповнені людьми, чомусь переважно дітьми. Поряд зі мною в кабіні їхав наш інженер, я з ним поділився своїми сумнівами: «Ти знаєш, Василю Івановичу, щось мені підказує, що нас везуть не туди, куди треба». Та, звісно, я навіть не підозрював, що нам доведеться працювати на Чорнобильській станції, у самому жерлі аварії.

Через деякий час наша колона зупинилася, всіх людей зібрали, перед нами виступив один начальник із Києва, уродженець Полтави. Сказав: «Зупинетеся в Бортничах, там переночуєте, а завтра поїдете на Чорнобиль». Це було несподівано, дехто став висловлювати невдоволення. Але на зборах була міліція, й мітингувати не було сенсу.

На ліквідацію аварії направили найкращу, найнадійнішу техніку. Машина для цементування, на якій я працював, була зовсім новенькою: ми отримали її за кілька місяців до цього. Коли восени 1986 року машини пригнали назад на підприємство, моєї не було, а решта виявилися розкомплектованими. Хлопці кинулися ремонтувати техніку, та вже в грудні всі машини відбуксували назад у Прип'ять: вони дуже «фонили».

У Прип'яті ми спочатку зупинилися на автостанції, вийшли покурити. Впадали в око кинуті напризволяще автобуси: ніби в одну мить несподівано завмерло життя, люди покидали свої робочі місця й кудись зникли.

Далі ми поїхали на ЧАЕС, по дорозі бачили наметове містечко, що займало величезну територію. Там жили військові, які гасили пожежу на реакторі. Десь за 1 км від станції бачили стареньку бабусю, яка саме садила картоплю. Зупинилися, спитали, чи не боїться вона радіації? Вона сказала: їй уже однаково.

Ми поставили всі 10 машин у зоні відпочинку, вийшли покурити, а нам кажуть: не стійте на вулиці, зайдіть у приміщення. А потім нарешті повідомили: ми будемо цементувати саркофаг, а не свердловини. Провели інструктаж: усе робити тільки по команді, зайвий раз без команди нікуди не виходити, вештатись без толку теж не можна. Якщо захочеться пити – он стоять цілі штабелі води в пляшках, але пити треба, не відриваючи губ від пляшки. Одразу не випив усю воду – викинь пляшку, потім візьмеш нову...

Потім усім видали високі чоботи за коліна (хімчулки називаються) й по респіратору. Ото увесь наш захист від радіації. Начальство ходить у скафандрах, як космонавти, а ми тільки в хімчулках!

Після інструктажу нас вивели на вулицю чекати подальших вказівок. Там зібралося чоловік 500, а може, й більше, з усієї України. До моєї машини під'їхав цементовоз, заповнив її цементом. Однак із 4 по 13 травня, поки я був у Чорнобилі, цементувати мені нічого не довелося. Хлопцям із цеху кріплення свердловин наказали перекачувати воду, щоб гасити пожежу на реакторі, то я їм допомагав.

Ми працювали до 16.00. Після роботи нас послали в баню на 4-й поверх. Ми поскидали спецівки, в яких приїхали й працювали, акуратно поскладали їх у ячейки, помилися, виходимо, а шлях нам перегороджує щось на зразок ростоміру. Це прилад для вимірювання радіації. Якщо є радіація – він перегороджує дорогу й не пускає. Значить, треба вертатися й ще митися.

Підійшли до ячейок із одягом – немає наших спецівок. Натомість дали новий одяг. А де ж наш? Нам же його повертати, бо спецівки нам видають на рік! Кажуть: «Забудьте».

Посадили в автобус і повезли обідати. Тільки від'їхали від центрального входу – на дорозі велика калюжа, автобус аж пірнув у неї. Поміряли дозиметром – датчик аж зашкалює. Не знаю, може, мені просто здалося, проте таке враження, що обличчя чимось обпекло.

Після обіду (а було вже надвечір) повезли нас далі – в дитячий піонерський табір посеред лісу. Там ми й жили в будиночках по троє, а на роботу їздили на станцію. Зранку нас везли в Прип'ять, де ми снідали в їдальні для військових, після цього – працювати на станцію. Працювали з 9.00 до 16.00, бувало, й довше. Обідати нас возили в ту ж їдальню, а вечеряли ми самі тим, що купимо по дорозі в сільських магазинах (бо в Прип'яті магазини не працювали, а в лісі, де ми жили, їх не було зовсім).

Не знаю, чи давали комусь червоне вино, як обіцяли, та нам давали лише таблетки від радіації – три штуки вранці й три увечері. Щоб вимірювати рівень радіації, видали 1 дозиметр на 10 чоловік.

Після роботи всім вимірювали кількість отриманої радіації й записували в спеціальний журнал, але при цьому нічого не казали. Отож і досі не знаю, скільки й чого я отримав.

Коли ми тільки їхали в Чорнобиль, бачили смугу рижого лісу – якраз під лініями електромережі. Коли поверталися назад, то рижим був уже увесь ліс: не видно йому ні кінця, ні краю. І ці зміни відбулися за 10 днів!

Перед зворотною дорогою кожному видали нову спецівку (моя потім місяць лежала у мене в машині, поки я її не спалив). Коли ми від'їхали 40 км, нас пересадили в інший автобус. А той, на якому нас возили на роботу і з роботи, залишився в зоні.

За 10 днів роботи в зоні мені заплатили вчетверо більше, ніж зазвичай. Я був дуже задоволений. Через тиждень мене повторно послали в Чорнобиль, та по дорозі вийшов із ладу двигун, довелося викликати підмогу й тягти машину на буксирі. Так я більше в Чорнобиль і не попав.

А деякі працівники ГПУ «Полтаванафтогазгеологія» по 3–4 рази їздили. Десь через рік вони «посипалися»: кому групу дали, а багатьох і на світі вже немає...

У мене проблеми зі здоров'ям почалися приблизно через три роки, і з кожним роком додавалися все нові й нові. Зробили операцію на щитовидці, дали 2 групу інвалідності... Коли вийшов на пенсію, ми з дружиною вирішили переїхати в село. У Рокиті жила мамина сестра, вона залишила нам хату. Зараз мені 76 років. Торік поховав дружину.

Маю статус учасника ліквідації аварії на ЧАЕС від виробництва, отримую пільги з оплати комунальних послуг. Торік восени дали путівку в санаторій «Псьол» у Великій Багачці, то я їздив відпочивати.

Віктор Миколайович Супрун: «Яблука й груші того літа були велетенськими»

– У квітні 1986 року мені було 25 років. Після строкової служби в Збройних Силах я був військовозобов'язаним запасу, прикріпленим до Чапаєвської дивізії в Лубнах.

4-й енергоблок ЧАЕС, де трапилася аварія.

Зараз я живу в Рокиті, та тоді жив і працював у Хоролі, а на вихідних ми з родиною їздили до батьків у село. Якось посеред ночі явився посильний із військкомату й сказав: «Протягом тижня ви не маєте права покидати район». А на початку червня мені принесли повістку.

Нас зібрали 15 червня 1986 року в 3 години ранку в парку в Хоролі, посадили в 5 чи 6 автобусів і повезли на Чорнобиль. Близько восьмої години ранку ми вже були неподалік села Корогод Іванківського району, за 15 км від ЧАЕС.

Саме тут у лісі дислокувалася Чапаєвська дивізія. Це було величезне наметове містечко: намети, де жили всі 3 полки (а це близько 1000 чол.), харчоблок, медична частина, душові, в які пожежними машинами привозили й заливали воду...

Я пробув там рівно 2 місяці: з 15 червня по 15 серпня 1986 року. Нам обіцяли, що коли хтось набере зайву дозу радіації, його одразу ж замінять, але цього не сталося: всі працювали від дзвінка й до дзвінка. Та якщо чесно, ніхто особливо не контролював отриману дозу радіації: дозиметрів не вистачало. Начальство ходило з японськими дозиметрами, які були дуже чутливими й постійно змінювали показники на табло – навіть під час руху. А нам видали радянські значки-накопичувачі 1936–1937 років випуску. Їх прикріплювали до одягу й вони мали фіксувати отриману людиною дозу радіації, але були практично «мертвими».

З одягу нам видали роби й шапки, просякнуті якоюсь речовиною. У декого від тієї пропитки на тілі з'являлися висипи. Що то була за речовина, я не знаю, але шапка не пропускала води, ми в тих шапках, наче в мисках, мили ягоди, яблука, огірки, які збирали в спустілих селах на городах.

Хоча нам категорично заборонили їсти місцеву городину, та втриматися було вкрай важко: навкруги така спокуса! Люди посадили цибульку, картоплю, огірки, а потім змушені були все кинути. Ягоди, яблука, груші того літа були просто велетенськими (не знаю, можливо, від радіації), але я таких більше ніколи не бачив.

З іншого боку, крупи, овочі, консерви, з яких нам готували їжу, місяцями лежали біля харчоблоку на піддонах прямо на землі й набиралися радіації. Чим вони були кращими за фрукти й овочі з городів?

Годували нас терпимо: ми не отримували делікатесів, але голодними теж не лишалися. Та чогось смачненького завжди хочеться. Одне слово, ми не зважали на заборону і рвали все, що бачили в покинутих садках і на городах. Замірювали дозиметрами радіактивність фруктів і овочів, мили їх у шапках, знову замірювали, але чи мили погано, чи прилади були неточними – показники не змінювалися.

Загалом тоді ніхто не знав, як уберегтися від радіації. Тоді уся ця інформація старанно замовчувалася. Та навіть якби ми й знали, що треба робити, ми ж були військовими й мусили виконувати наказ.

Спочатку ми натягували колючу проволоку вздовж 30-кілометрової зони: машина-бур робила ямки під стовпчики, ми закопували ті стовпчики, розмотували букси з колючою проволокою, вирівнювали та закріплювали її. Потім нас стали возити безпосередньо на станцію, де ми проводили дезактивацію адмінкорпусів: мили стіни, стелю, підлогу спеціальним розчином. Після цього настала черга дезактивувати населені пункти у Київській і Гомельській областях. Посилали нас і на дах четвертого енергоблоку, звідки ми згортали графіт... Одне слово, виконували все, що накажуть.

Для захисту від радіації нам видали респіратори, виготовлені з поролону й целофану. Носити їх у 30-градусну спеку було неможливо. У декого на обличчі з'явилися висипи, чиряки. Люди просили замінити ці допотопні респіратори на «пелюстки», проте їм відмовляли. Більшість ігнорували носіння респіратора. Коли потрапляли на станцію, «позичали» там марлеві медичні маски (там були упаковки по 100 шт.). У них здебільшого й працювали. Якщо не вдавалося вкрасти маски – працювали взагалі без нічого.

Милися ми в душових кабінках, які стояли прямо в лісі. Коли нас возили працювати на станцію, то після роботи милися там у бані. Але на роботу і з роботи нас возили на відкритому Уралі, він піднімав таку пилюку – очі не розплющиш! Доводилося ще раз змивати радіаційну пилюку вже в примітивних умовах.

Медики нам відверто сказали: «Хлопці, спочатку ви нічого не відчуєте, однак радіація, яка накопичується у вас в організмі, передусім у кістковому мозку, нікуди не дінеться. Через 20-25 років проблеми зі здоров'ям неминучі».

Так і сталося. Через 20 років у мене погіршився зір, виникли проблеми з суглобами. Невдовзі підскочив тиск, стало барахлити сердечко. І з кожним роком стає гірше й гірше.

Мені зараз 60 років, я інвалід 2 групи, переніс онкооперацію. Маю статус ветерана війни, ліквідатора I категорії. Попервах в Україні не було реабілітаційних центрів для чорнобильців, а путівки в санаторії були платними. Тепер же є й реабілітаційні центри, й путівки дають (мені, правда, після видалення пухлини не дозволили поїхати в реабілітаційний центр), тільки здоров'я вже немає – вже нічого підтримувати...

Записала Зінаїда МАТЯШОВА.

Так зараз виглядає колись квітуче місто енергетиків Прип'ять.

***

Мій перший вірш написаний в окопі,
на тій сипкій од вибухів стіні,
коли згубило зорі в гороскопі
моє дитинство, вбите на війні.

Лилась пожежі вулканічна лава.
Горіла хата. Ніч здавалась днем.
І захлиналась наша переправа
через Дніпро – водою і вогнем.

Гула земля. Сусідський плакав хлопчик.
Хрестилась баба і кінчався хліб.
Двигтів отой вузесенький окопчик,
де дві сім'ї тулились кілька діб.

О перший біль тих недитячих вражень,
який він слід на серці залиша!
Як невимовне віршами не скажеш,
чи не німою зробиться душа?!

Це вже було ні зайчиком, ні вовком –
кривавий світ, обвуглена зоря! –
а я писала мало не осколком
великі букви, щойно з букваря, –

той перший віршик, притулившись скраю,
щоб присвітила поночі війна.
Який він був, я вже не пам'ятаю.
Снаряд упав – осипалась стіна.

Ліна Костенко.

Вони наближали

Їх уже майже не залишилося: тих, хто виніс на своїх плечах чотири роки кривавої німецько-радянської війни. З кожним кроком часу повільно йдуть за вічну межу учасники й свідки тих подій, забираючи з собою правду про війну. І скоро може статися, що поздоровляти з черговою річницею Перемоги буде нікого...

Саме тому напередодні Дня Перемоги ми згадуємо як мертвих, так і живих: тих, хто ціною свого життя зупинив ворога та звільнив рідну землю; тих, хто пройшов крізь молох кривавої бійні та дивом вижив; тих, хто зовсім дітьми нарівні з дорослими працював у тилу, наближаючи світлу мить Перемоги, а значить, і наше мирне життя...

Ми зібрали спогади окремих учасників Другої світової війни – жителів нашої громади. Ті далекі події назавжди закарбувалися в їхній пам'яті й періодично нагадують про пережите в юності чи дитинстві нічними кошмарами, згадками про загиблих, невгамовним душевним болем...

Навряд чи День Перемоги стане для них Днем примирення і взаємного прощення. Бо як можна простити нелюдську жорстокість? Як можна простити спалені оселі ні в чому не винних людей? Як можна простити загибель своїх друзів-однолітків, які ще не встигли пізнати кохання, подарувати життя своїм дітям? Як можна калічити долі односельців, насильно забираючи їх до Німеччини?...

Поки що цей день є Днем Великої Пам'яті, в який ми із вдячністю й шаною згадуємо наше старше покоління. Це вони наближали наше сьогодення. Вони витримали, вони перемогли. Тож їм – слово.

Григорій Павлович Пилипенко, 92 роки:
«Втрати були величезні. Жодного пораненого радянського солдата німці не залишили живим»

– Я народився 20 вересня 1929 року в Довгалівці. Правда, мати записала мене з 1930 року. Коли у 1943 році поновлювали спалені архівні документи ЗАГСів, багато матерів зменшували вік своїх дітей: нехай, мовляв, вважаються ще недоростками, може, через рік-два життя покращиться, та й діти підростуть, наберуться сил перед ФЗО чи армією... Тоді тих, хто досяг 16-річного віку, забирали у школи ФЗО (рос. – фабрично-заводского обучения): готували трудові резерви для відновлення промисловості. Посилали молодь в основному на Донбас для роботи на металургійних підприємствах і шахтах. Робота була вкрай важкою, тож і недивно, що матері намагалися уберегти від цього своїх дітей.

Як почалася війна, із заходу погнали худобу на схід, подалі від фронту. Але німці наступали так швидко, що наздогнали ту худобу в Красногорівці. Тут перегонщики її покинули і повтікали. Луки поблизу сіл Довгалівка, Пилипенки, Дзюбівщина були всуціль заповнені виснаженими коровами, волами, вівцями, кіньми. Ніхто за ними не доглядав, німцям та худоба була непотрібна, і нашим військам було не до неї. Тварини хворіли й масово гинули. Падаллю всі луки були заповнені. Так вона вся й пропала...

Важкі оборонні бої були в районі мосту через Псьол. Радянська армія тоді складалася з

Г. П. Пилипенко.

кавалерії. Кіннота йшла в наступ за танками. Але німці виявилися хитрішими: зустрівши тут шалений опір радянських військ, німці перекинули сили на Велику Багачку, переправилися там через Псьол, зайняли Огирівку і Поділ. А потім ударили нашим у тил. І між Коноплянкою і Бірками накрили наш госпіталь.

Втрати були величезні. Жодного пораненого радянського солдата німці не залишили живим. Їх потім поховали на Кручанському кладовищі у братській могилі.

Дзюбівщину і Довгалівку боями не зачепило. А поруч у Красногорівці наші намагалися пробити коридор до армії Кирпоноса, яка опинилася в оточенні. Кілька днів тривали запеклі бої в Білоцерківці і Красногорівці. Після одного з них вісім наших танків прорвалися через міст і направилися в сторону Лубен. А останній дев'ятий танк був підбитий на тому місці, де зараз автозаправка на трасі біля Красногорівки. На луках між Білоцерківкою і Красногрівкою поховали 47 убитих радянських солдатів. Німці забрали в них зброю, а місцевих жителів змусили поховати трупи: боялися епідемій.

Усякі німці були: і совісні, й безсовісні. Та місцеве населення боялося не так німців, як мадярів. Як ішли мадяри, тікали всі, особливо дівчата. То страшні були, угорські батальйони, дуже капосні були люди. А німець 41-го і німець 43-го року – то два різних німця. У 41-му році німці, як заходили, були навіть миролюбні до місцевого населення, прибалакувалися до них, показували фото своїх дітей, нас, дітлахів, пригощали шоколадками. А дорослим пояснювали: мовляв, не з власної волі ми тут, а з примусу, солдат є солдат...

А в 1943-му році німці оскаженіли, відступаючи, палили хати, могли застрелити будь-кого. Щоб урятувати свої помешкання від вогню, кілька людей з нашого села вирішили задобрити фриців: зібрати відро яєць і подарувати їм. Яйця зібрали, а віднести бояться. А тут підвернувся мій 6-річний брат Василь. Він був невеличкий на зріст, маленький, худенький – такого німці, напевно, не скривдять. Дали йому те відро з яйцями і він обома руками поперед себе потягнув той презент до німецького офіцера. І спрацювало! Німці яйця забрали, малого не чіпали і 3-4 хати залишили неспаленими.

Трудове життя в мене почалося з 12 років, якраз у період окупації. Німці як увійшли, встановили свої органи управління, запровадили трудову повинність, ганяли людей на роботу, але не платили ні копійки. Тоді всі роботи в селі виконували кіньми. Ми, дітлахи, ростом малі, а голова коняча високо. Як на неї хомут надіти? Один старичок нам підказав: підводьте коня до воза, залазьте на віз і з воза вдягайте той хомут.

А потім, уже після визволення, я працював у колгоспі...

Ганна Олександрівна Мацько, 97 років:
«Легкої роботи в колгоспі не було»

– Я добре пам'ятаю війну. Коли вона почалася, мені було 17 років, я закінчила школу і вже працювала в колгоспі.

Незадовго до того, 1939 року, нашу родину переселили в с. Попове. Сім'я наша була великою: батько, мати, восьмеро дітей. Я найменша.

Трьох моїх братів забрали на війну. Іван і Федір уже не повернулися, їх убили. А найменший брат Гаврило, 1916 року народження, лишився живим. Він навчався, був мобілізований, але на фронт не потрапив – його послали на Урал.

Після мобілізації у колгоспі не залишилося чоловіків, працювали лише жінки, старики й діти. Почалися жнива, й мене з одним старим дідом поставили на лобогрійку: треба було вилами скидати снопи з тієї лобогрійки. Я працювала цілий день і так виморилася, так ломило спину, що не могла наступного дня піднятися на роботу. Та залишитися вдома теж не могла: стидно! Зрештою трохи розламалася, втяглася в роботу. А як прийду додому, то одразу падаю..

А ще колгоспників заставляли копали в полі окопи, щоб німці не переїхали їх танками, а вони переїхали. І пішли далі й далі...

Я саме йшла селом, коли їдуть мотоцикли. Мені страшно стало: думаю, ще й на мене наїдуть, та минаю їх, по обочині йду. А вони їдуть і їдуть... А тоді вони проїхали в с. Широке, там школа була, вони там поселилися, там штаб їхній був.

У нас у Поповому німців не було, вони не стріляли й нічого не робили. Тільки місцеві поліцаї порядкували. Але німці кілька разів появлялись. Якось узимку один місцевий привів до нас у хату німця. Він був у чоботях і ноги в нього померзли, а тато були взуті у валянки, то той німець зняв із тата валянки й пішов.

Зима 1941-го року була дуже холодною й сніжною. У селі створили щось на зразок колгоспу й поліцаї змушували людей там працювати. І заставляли прочищати сніг у Широкому. Я на конях возила людей до траси й далі в Широке.

У тому штабі був начальник Генель. Стоїть із пльоткою: «Арбайтен, арбайтен!» (Працюйте, працюйте). А відкидати сніг важко... Ми просилися до вітру, бігли за кучугури снігу, щоб хоч трохи постояти, відпочити. Але довго на морозі не встоїш: холодно, ноги мерзнуть. Тоді не було в що вдягтися, вся одежина стара, благенька... Це зараз є штани, а в нас були тільки спідниці.

Один широчанський хлопець дражнився: «Генель, поцілуй коня в жопу». А той не розумів і відповідав: «Йо, йо!»

Невдовзі поліцаї стали ходити по хатах і забирати молодь у Німеччину. Забирали хлопців і дівчат переважно мого 1924 року народження. Усю молодьож забрали – душ восьмеро підводою повезли в Багачку. А в мене саме був нарив на нозі, поки їхали, нога розпухла, куди ж брати на роботи? То мене в лікарні завернули і тією ж підводою доправили назад у Попове. Я навіть у хату не могла зайти – мене на руках внесли. Потім довго ходити не могла, мабуть, місяць лежала вдома. Зрештою, це мене і врятувало.

1943 року німці почали відступати. Вони ходили по дворах, вимагали: «Яйки, яйки» й палили хати. Люди швиденько зібрали речі, забрали худобу й повтікали на хутори, звідки їх виселили перед війною. А воно ж у степу, все порозвалювалося, позаростало... Ото ховалися в тих розсадниках і люди, й корови, поки не прийшли радянські війська.

На щастя, наша хата вціліла. Німці пустили таку димову завісу, що й самі нічого не бачили. Наша хата трохи в стороні була, а ті, що над дорогою, всі згоріли.

Фронт котився все далі на захід, а ми працювали в колгоспі. Важко було, але ми про те не думали. Я працювала і на городині, й на конюшні, й на жнивах... Різні роботи виконувала. На конях добре їздила. Вночі коней пасли в степу, я їздила тоді верхи на конях із однією жінкою, вона вже померла.

Жнивували тоді кінними жатками, а жінки

Г. О. Мацько.

та дівчата йшли за ними і в'язали снопи. Я теж в'язала снопи. А потім їх скирдували, возили на тік. А на току молотили паровою машиною. Треба було розв'язувати снопи, лізти на гору й подавати їх чоловікові, який вкидав снопи в барабан. Ото така тоді була механізація....

А ще черви шовкопрядів годувала, коноплі полола, плоскінь мочила... Пізня осінь, вода холодна, вже замерзала. А ми в неї лізли. Попостояла я в тій воді холодній, застудилася, довго хворіла. Але тоді так усі працювали. Легкої роботи в колгоспі не було.

Велику Перемогу

Ганна Митрофанівна Пилипенко, 94 роки:
«Як тільки вигнали німця, на кожен двір установили чималий податок»

Г. М. Пилипенко.

– Я народилася 17 жовтня 1927 року в Дзюбівщині. Працювати почала зі шкільної лави. Комбайнів тоді не було, косарку в полі тягали кіньми, чоловіки скидали снопики, а жінки їх в'язали. А нас, школярів, виводили у поле колосочки збирати.

Війну я зустріла вже, вважайте, дорослою: 14-річною дівкою. Батька на фронт не забрали, бо за віком не підходив (йому було 62 роки), але направили на службу у Владивосток. Він працював там у порту, приймав допомогу, яка йшла до нас від Америки: хліб, одяг, зброю. Він часто потім повторював: «Якби не англійці та американці, ми б не перемогли німця».

Перших наших військовозобовязаних, які були мобілізовані в армію, чекала сумна доля: їх кинули, як гарматне м'ясо – у пащу ворога. Чоловіка моєї сестри забрали на початку війни і вбили на кордоні. Двоє їхніх дітей сиротами залишилися, нікому непотрібні. Бабуся (моя мама) забрала їх до себе, вони в нас і виросли, поки десятилітку не закінчили.

Пам'ятаю вересень 1941 року. Пішли дощі, а дороги були ґрунтові. Німці йшли цими дорогами – брудні, мокрі. Зайшли в Дзюбівщину, зібрали бабів і наказали перепрати їхню одежу. Колодязів тоді було не так, як зараз – у кожному дворі, а два-три на все село. Я тягала відра з водою, а моя мама прала. І уявіть собі: німці дали нам за роботу гроші! Та що на них купиш? Нам потрібні були мило, сіль, сірники... Пам'ятаю, як німці ночували в нашій хаті й нікого не виганяли – ні маму, ні мене зі старшим братом. А один німець, який уночі чергував, показував мамі фотографії своєї сім'ї, дітей. І задравши сорочку, показував на животі рану він радянського штика, яка тільки-но почала рубцюватися. А німецький командир, який розквартирувався у хаті Федора Васильовича (там зараз Моцаренко живе), кажуть, розходжував по двору, роздивлявся широкі видноколи і Псьол на низу й казав: «Після війни я приїду до вас жити».

Після боїв, що точилися коло мосту через Псьол, німці поховали своїх дев'ятьох солдатів у Красногорівці, а вісьмох, що лежали в лісі – біля Дзюбівщанської школи. Школа стояла там, де зараз Олійник живе. Після війни їх перепоховали в Миргороді, навіть пам'ятник дерев'яний поставили.

Пам'ятаю, як мати прийшла з роботи, а надворі кров. Зайшла в хату – і там скрізь кров. Питає мене, що то таке, а я й сама не знаю, звідки взялася та кров. З'ясувалося, що то мій старший брат, він 1925 р. н., травмувався, коли стріляв із гвинтівки, яку знайшов на якомусь трупі в лісі. Він стріляв по худобі, яка на луках мерла, і йому пороховими газами через газовідвідну трубку обпекло груди й шкіру обідрало. Взагалі дуже багато дітвори тоді постраждало: бездоглядні, вони підбирали нерозірвані снаряди, колупалися в них, а снаряди зривалися. Найбільше постраждав Маїк Семендяєв, йому вибухом відірвало ногу, а декого вбило насмерть.

Коли німці відступали, спалювали всі хати. А біля нас жив старик Олефір. Він воював ще в Першу світову, тому трохи розумів німецьку. Так він умовив німців, щоб наших хат не палили. І німці таки не чіпали нашої хати. Але хата все одно не вціліла: її розбили при наступі наших військ.

Як у 1943-му почалися бої, наші війська входили з боку Багачки, а німці ще держалися за Білоцерківку. Люди поховалися в ліски, яри. А в нас тоді була якраз свиня поросна. Не тягти ж її з собою в балку! Ми завели свиню в хату, вимостили їй лежбище із соломи. Натягали кукурудзи, набили гарбузів, тазик води поставили й пішли. Наступного дня, коли стихло бомбардування, вертаємося назад і бачимо: з усього дворища осталася одна клуня. У край хати потрапив снаряд, уся покрівля згоріла, одні стіни стоять. А в хаті – свиня з поросятами, ціла й неушкоджена!

Важко жилося селянам – і перед війною, й після війни. Ми не їли ні сиру, ні сметани, ні м'яса. Хіба що на Пасху. Бо все треба було здавати в колгосп. Якщо щось залишалося – несли на базар, щоб вторгувати якусь копійку і купити мило, сірники, відріз матерії на спідницю...

Перед війною у Красногорівці був такий собі Омелько Рях. Він працював у колгоспі завгоспом. У кожному домогосподарстві він попереписував усе, що є в людей у хазяйстві: корів, свиней, курей, кролів. І законтрактував: нічого із переписаного продавати не можна, треба здати в колгосп. А як тільки вигнали німця в 1943 році, на кожен двір установили чималий податок: за рік треба було здати 38 кг м'яса, 120 штук яєць, 1200 літрів молока. І жодної копійки за це людям не давали! Отак піднімали народне господарство...

А того, хто взяв перед війною кредит (300–500 рублів на будівництво), вже в 1943 році заставили повернути, та ще й пеню нарахували. Це нічого, мовляв, що була війна, що в тебе хата згоріла, кредит треба повертати! Державний банк не повинен нести збитки... А де ті гроші взяти? Тільки з базару. Бо за роботу в колгоспі грошей не платили. Ставили тільки палички – трудодні. За кожен трудодень нараховували по 5 копійок, а розрахунок був наприкінці року. Я робила тоді на фермі й заробила за рік 650 трудоднів. Та коли прийшла в кінці року за розрахунком, грошей мені не дали. Замість них вручили красиві папірці – облігації державного займу.

Тетяна Митрофанівна Олексієнко, 94 роки:
«На все життя в мене залишився глибокий слід від війни, від пережитого»

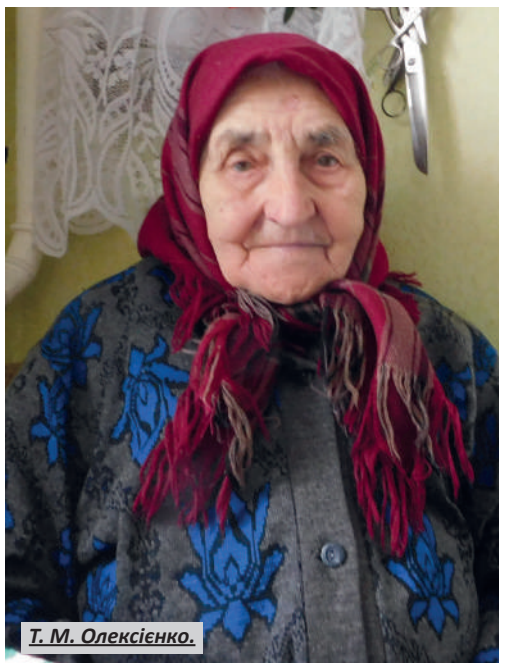
Т. М. Олексієнко.

– Я народилася 10 вересня 1927 року, й коли почалася війна, мені було 13 років.

Мій батько Олексієнко Митрофан Макарович був головою Радивонівської сільської ради. Його Радянська влада залишила в підпіллі. У батька було Свідоцтво партизана за підписом Сидора Артемовича Ковпака, я його й досі зберігаю.

Початок війни у мене асоціюється з біженцями, які йшли на схід через наше село Радивонівку. Згодом деякі верталися назад.

Тато часто приводив біженців до нас додому й просив маму: «Давай їх нагодуємо, жалко ж дітей!» У нашій родині було семеро дітей, і нам самим не завжди було що їсти, але чужих дітей батько завжди підгодовував.

Коли німці увійшли в Радивонівку, стали ходити по хатах і вимагати: «Дай шнапс, яйки!» У нас у хаті поселився один німець. Сидів за столиком, щось писав, часто їв конфети й обгортки на підлогу кидав. А найменші мої брати (одному – 4 роки, другому – півтора) бачили ті яскраві бумажечки й кидалися до них (діти є діти). То він тоді ногою їх як турне! Ми, старші сестри, хапали братів і бігли з ними подалі.

1942 року старшу сестру Любу (вона 1925 року народження) забрали в Німеччину. На щастя, 1945 року вона повернулася. Ще одну сестру Галину теж забрали, але її напередодні покусали бджоли, рука розпухла, й лікар у Багачці сказав, що це страшна хвороба і взагалі вона хвора на голову. Галину відпустили, й вона до кінця війни ховалася від німців і поліцаїв.

Тато викопав у городі окоп, ми там ховалися. Він не жив із нами, лише зрідка появлявся. Що робили партизани в наших краях, батько нам ніколи не розповідав, та й ми в молоді роки не дуже тим цікавилися. А потім уже ні в кого було спитати. Брат Віталій 1932 року народження казав, що коли наші наступали, партизани тягнули їм зв'язок.

Німецький гауптвахмістр і українські поліцаї. Полтавщина, 1942 рік.

Загалом у Радивонівці залишили чотирьох партизанів. Двох німці розстріляли. Мого дядька Яловенка Івана Яковича розстріляли в 1942 році. Другого чоловіка – в 1943-му. Така ж доля очікувала й мого тата, та світ не без добрих людей. Якийсь дядько прибіг і сповістив: «Ховайся, Митрофане, бо по тебе зараз прийде поліція». Тато тільки встиг схопити кожушок і вибігти з хати, як прийшли поліцаї.

Сестра Галина втекла до тітки, менших Вітю й Марусю прихистили сусіди. А я не знала, куди бігти. Зрештою заховалася в сусідській копиці сіна. Бачила, як поліцаї нишпорили по хаті, по двору... Навіть у погріб стріляли. А комендант допитував маму: «Де хазяїн?» А мама у відповідь: «Ви коли йдете з дому, завжди кажете дружині, куди?»

Так він нічого й не добився. Тоді він каже: «Ну, одівайся, ми тебе арештовуємо». А мама: «Я дітей не покину, я їх усіх із собою братиму». Він тоді подивився й каже: «Не треба дітей, і ти нам не нужна». І так ото й залишили нас у спокої.

Та я цього нічого вже не пам'ятаю: я відключилася й заснула. Наступного дня в обід сусід став поратися, кинувся до сіна, коли я там і вже задубла. Приніс у хату й давай мене обігрівати. Ото так мене врятували. Я отямилася, потім заснула і довго спала. Після того так і не відійшла від пережитого, стала заїкатися.

А потім усе ніби минуло, та з часом хвороба знову повернулася. На все життя в мене залишиися глибокий слід від війни, від пережитого...

Коли 1943 року нас звільнили, я повернулася до школи, навчалася в 7-му й 8-му класах. А після уроків дітвору гляділа або за маму ланку полола, поки вона з дітьми була. А ще сіно загрібала, колоски збирала...

У 9-й клас треба було ходити в Багачку, але я знову захворіла, знову стрес у мене з'явився. Я покинула школу й стала в колгоспі працювати: буряки полола, коноплі рвала, мочила їх, тіпала, сушила...

Буряки сіяли зразу кіньми, а потім, коли відновила роботу Радивонівська МТС, трактором. Але сіяли не так, як зараз, а густо-густо. Тому його проривали вручну, пололи сапами.

Вирощували в нашому колгоспі й коксогиз – травичку, схожу на кульбабу, з якої видобували гуму. Коксогиз треба було полоти, а потім збирати з нього насіннячко (теж вручну).

Коней у колгоспі було мало, то люди приводили своїх корів, ними орали поля чи виконували іншу роботу.

Під час жнив поля косили вручну або кінними жатками, а жінки йшли слідом і в'язали снопи перевеслами... А потім ті снопи складали в копи, коли вони висохнуть, перевозили на тік до парової машини, яка молотила снопи на зерно.

Паровик був здоровий, його топили соломою. Угорі стояв чоловік і кидав снопи в барабан. Найчастіше я снопи розв'язувала й подавала тому чоловікові, а він їх розтрушував рівномірно в барабан. І ото він кида, кида, а я ледь встигаю подавати...

Сестри вийшли заміж, роз'їхалися. А в мене коротке було заміжжя: після смерті чоловіка я повернулася до батьків і так з ними й жила, працювала в колгоспі. Хворіла, стала в клубі працювати прибиральницею й працювала 16 років аж до виходу на пенсію. Поховала батьків, лишилася хворою й самотньою. Тоді мене забрала до себе в Красногорівку найменша сестра Таня. Спочатку допомагала їй хоч чимось по господарству, та вже два роки не помагаю, з ціпком ледь ходжу.

Життя в русі — ось щастя!

29 квітня увесь світ, що танцює, відзначає своє професійне свято. Святкують усі театри опери і балету, сучасні танцювальні трупи, ансамблі сучасного бального та народного танцю – як професійні, так і самодіяльні.

Дитячий колектив «Юність» захоплює глядачів артистичністю, ритмом, пластикою.

Жодне свято в нашій громаді не обходиться без участі «Кумоньок».

Виступ танцювального колективу «Колорит» на сцені Корнієнківського сільського клубу.

Танцювальний колектив «Фіалка» Красногорівського сільського будинку культури – наймолодший у громаді, але вже завоював любов глядачів.

Кожен виступ «Рокитянських молодичок» -- це запальні танці, веселий сміх і бурхливі оплески глядачів.

Хореографічний колектив «Веселка» – це юні таланти, в яких усе ще попереду.

Танець – це вид мистецтва, в якому присутнє створення художнього образу, це рухи, жести танцівника і положення його тіла. Танець виник зі всіляких рухів і жестів, пов'язаних із трудовими процесами, він відображає емоційні враження людини від наколишнього світу. Рухи поступово зазнавали художнього узагальнення, внаслідок чого сформувалося мистецтво. Отже, сьогодні танець – це особливе мистецтво, в якому художні образи створюються засобами пластичних рухів людського тіла. У танці відображається емоційно-образний зміст музичних творів.

Танець існував та існує в культурних традиціях усього людства й людських спільнот. За довгу історію людства танець змінювався, відображаючи культурний розвиток.

У нашій громаді теж розвивається танцювальне мистецтво, самодіяльні артисти приносять радість і гарний настрій своїм глядачам. Танцювальні номери є прикрасою всіх концертних програм, глядачі завжди гучними оплесками зустрічають танцювальні колективи, яких у Білоцерківській громаді налічується шість. Тож давайте трішки ближче познайомимося з кожним із них.

Танцювальний колектив «Кумоньки» Білоцерківського сільського будинку культури був створений 20 серпня 2011 року, його незмінним керівником усі 10 років є Світлана Грищенко. Протягом цього періоду склад колективу змінювався, але жодне свято в Білоцерківській ОТГ та за її межами не обходиться без участі «Кумоньок». Колектив неодноразово брав участь в обласному Кобзарському святі «Взяв би я бандуру», виступав на Національному Сорочинському ярмарку, побував і в м. Одеса, де теж проходив Сорочинський ярмарок. «Кумоньки» були учасниками ІІ Міжнародного етнофестивалю козацьких традицій «Пасіка Сірка» в м. Дніпропетровськ, Всеукраїнського фестивалю «Полтавська галушка» та фестивалю «Запальний веселий сміх нас об'єднує усіх» Білоцерківської ТГ. Радували глядачів своїм мистецтвом у с. Стовбина Долина Новосанжарського району, с. Хомутець Миргородського району, с. Скибівщина, с. Семенівка Великобагачанського району. Вони – активні учасники багатьох районних свят, виступали в кожному клубному закладі нашої громади.

До репертуару «Кумоньок» входять українські народні танці й танці народів світу. Глядачі з нетерпінням чекають на виступи колективу. А він не перестає вдосконалюватися і постійно йде вперед.

У Білоцерківському будинку культури виростає талановита молодь, яка вплітає в національний вінок цвіт свого таланту, чарує красою танцю. Це – **дитячий колектив «Юність»** (керівник Світлана Грищенко). Колектив бере участь у святкових концертах, які відбуваються в громаді та за її межами. В репертуарі колективу танці різних напрямків, хореографічні композиції, народні танці, сучасні та обрядові композиції.

Творчий шлях кожного колективу свій, особливий. Молодий **танцювальний колектив «Колорит»** розпочав свою творчу діяльність 11 січня 2020 року на базі Корнієнківського сільського клубу. Ініціатором створення і керівником «Колориту» є завідувачка клубом Ніна Іванівна Хохлова. На сьогодні колектив об'єднує 10 дітей віком від 5 до 15 років. Репертуар колективу – сучасні та українські народні танці.

Вихованці Н. І. Хохлової постійно беруть участь у концертних заходах з нагоди свят, які відбуваються в Корнієнківському сільському клубі.

Танцювальний колектив «Фіалка» Красногорівського сільського будинку культури теж порівняно молодий: він був створений 2018 року, керівник Ярослава Іващенко. Колектив налічує 33 дітей, має старшу й молодшу групи. Є учасником усіх культурно-мистецьких заходів села Красногорівка та громади. 2019 року брав участь у І Відкритому фестивалі-конкурсі народної творчості «Запальний веселий сміх нас об'єднує усіх!» у номінації «танцювальний гумор», нагороджений дипломом ІІІ ступеня. Під час карантину проведено челендж для учасників «Весела ритміка» та челендж «Креативний шпагат». У репертуарі колективу українські народні танці й танці народів світу.

Танцювальний колектив «Рокитянські молодички», який працює на базі Рокитянського сільського будинку культури, створений 2017 року. Колектив виконує українські й сучасні танці, сюжетні та жартівливі композиції. Протягом останнього часу склад колективу змінювався. Кожен репетиційно-постановчий процес приносить в нагороду учасникам радість концертного виступу та гучні оплески глядачів. Колектив бере участь у творчих звітах, Днях села та інших заходах. 2018 року його учасниці взяли участь у заході «Шоу танцюючих жінок або випробування для чоловіків», який проводився у Великобагачанському районному методичному центрі народної творчості та культурно-дозвіллєвої роботи. Керівник – Марина Олійник.

Хореографічний колектив «Веселка» розпочав свою роботу у Мостовівщині 2012 року. Зараз він налічує 20 юних учасників. Діти займаються народними, українськими і сучасними танцями. У творчій атмосфері діти розкривають танцювальні здібності та акторську майстерність. Беруть участь у концертах у сусідніх селах.

...Є люди, які не уявляють свого життя без танцю, є такі, хто раптово піддається пориву рухатися під музику вдома, на дискотеці або в транспорті. У такі моменти мелодія повністю захоплює серце, змушує танцювати під особливий ритм душі. То, можливо, танець – це природна потреба людини?

Танець – це стан душі, це й радість руху, й смуток серця, це неймовірні емоції людини; адже під час танцю людина реалізує себе в ритмі мелодії й пластичності тіла. Танець – сама досконалість людської особистості. Можна ще багато епітетів сказати про танець, та не зайве наголосити: він допомагає розкрити найпотаємніші куточки людської душі, й під час танцю можна багато що сказати про саму людину.

Тож дозвольте привітати всіх любителів танцю із Міжнародним днем танцю! Бажаю приголомшливого почуття ритму, неймовірної пластики, витривалості, ентузіазму й віри в свої можливості. Міцного здоров'я, відкриття себе в нових напрямках, чарівної хореографії та бурхливих оплесків. Нехай ваш талант яскраво сяє на міжнародній арені!

Світлана ГРИЩЕНКО,
хореограф Білоцерківського будинку культури.

Виконком Білоцерківської сільської ради та ветеранська організація глибоко сумують з приводу смерті

жительки с. Білоцерківка
СЕЛІВАНОВОЇ
Олени Василівни;

жителя с. Білоцерківка
ЯЦЕНКА
Олега Олександровича;

жительки с. Корнієнки, ветерана праці, дитини війни
ТРИПУТЕНЬ
Ганни Павлівни;

жительки с. Кравченки, ветерана праці, дитини війни
ДАНИЛЕНКО
Ганни Олександрівни

і висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійних.

Врятований єврейський хлопчик називав свою українську рятівницю мамою

«Хто врятував хоча б одну душу – той врятував світ». Ці слова висічені на Стіні пошани на Алеї праведників в Ізраїлі.

О. Ф. Семергей на схилі літ (померла 2001 року).

Там же висічені й прізвища тих, хто в роки Другої світової війни – найкривавішої та найжорстокішої в історії людства – рятував євреїв від геноциду з боку нацистів. Серед кількох тисяч праведників різних національностей і зокрема близько 600 праведників із колишнього СРСР є й прізвище наших земляків, жителів Білоцерківки Оксани Федотівни і Микити Антоновича Семергеїв.

…У листопаді 1941 року в Білоцерківці з'явився невідомий підліток із 5-річним хлопчиком. Обидва були одягнені в брудний одяг не по сезону, а ноги малюка до всього опухли й кровоточили. Селяни нагодували дітей, і ті розповіли, що вони брати Міша і Гриша Смоленські з Києва. В перші дні війни батька мобілізували на фронт, а вони з матір'ю лишилися в окупованому Києві. Коли німці погнали родину до Бабиного Яру, жінка зрозуміла, що це дорога в один кінець, і наказала 15-річному Мишку тікати з меншим братом.

Діти пішки рушили на схід, щоб дістатися до своїх родичів на Донбасі. Вони здолали чимало кілометрів, однак Гриша почав слабнути, і старший брат серйозно хвилювався за його здоров'я.

Ця сумна історія викликала співчуття в багатьох жителів Білоцерківки, проте всі поохали, й на тому все. Лише Оксана Семергей запросила дітей переночувати, а вранці сказала Михайлові, що готова залишити Гришу в себе.

У роки війни допомога євреям каралася смертю, тож жінка серйозно ризикувала, причому не лише своїм життям, а й життям свого рідного сина.

Невдовзі з табору для військовополонених повернувся Микита Семергей: на початковому етапі війни німці відпускали червоноармійців – місцевих жителів. Чоловік повністю підтримав дружину, а тим часом вона зріднилася з маленьким Гришею і ставилася до нього як до свого сина.

На жаль, багато сусідів знали, що Семергеї переховують єврейського хлопчика. Знайшлися «доброзичливці», які донесли про це в комендатуру. Перевіряти «сигнал» прийшли місцеві поліцаї. Семергеї сказали, що Гриша – їхній син. Однак поліцаї не повірили: хлопчик був чорнявий, з типово єврейськими рисами обличчя. До всього він дуже гаркавив.

Главу родини заарештували й звинуватили в допомозі євреям. Відпустити чоловіка погодилися лише в тому випадку, якщо Оксана збере та принесе свідчення п'ятидесяти жителів села, які підтвердять: Гриша – дитина Семергеїв.

Гриша Смоленський.

«Господи, що ж робити? Хто в наш страшний час підставить свою голову за чужу дитину? – згадувала про ті події сама Оксана Федотівна. *– Всю ніч ходила від хати до хати, обливаючись слізьми. Ніхто не відмовив. А могли і в хату не пустити, і виправдання знайти, багато ж було неграмотних, удів. Але жодна не відвернулась. Навіть малолітні ставили карлючки. На ранок була вже в комендатурі. Там довго читали підписи і відпустили Микиту».*

Певно, місцеві поліцаї не розраховували на такий розвиток подій і були шоковані блискавичними діями жінки. Вони добре знали, що насправді Гриша не Оксанин син, але розуміли: назад дороги немає, інакше доведеться розстріляти не лише Семергеїв, а ще й 50 земляків, чиї підписи стояли на заяві.

Оксана й Микита Семергеї. Довоєнне фото.

«Ми з батьками жили через дорогу від Саньки (Оксани), – згадувала її сестра Варвара. *– Як тільки поліцаї приходили до сестри шукати хлопця, батько його в себе переховував: під ліжком, у хліву з коровою, в комірчині, де зерно зсипали».*

Та найстрашніше було попереду. Через кілька місяців у Білоцерківці зупинився підрозділ 1-ї танкової дивізії СС «Лейбштандарт СС Адольф Гітлер», створеної на базі особистої охорони фюрера. Нацисти дізналися про єврейського хлопчика й нагрянули до Семергеїв, щоб оглянути дитину... на предмет обрізання. Будинок оточили есесівці, а через годину прийшов лікар, наказавши всім вийти з хати. Селяни попрощалися з життям і молилися: смертельна небезпека загрожувала тепер усім без винятку. Аж ось через п'ять хвилин німець вийшов зі словами: «Nicht geschnitten» (не обрізаний)... Усі були вражені, оскільки знали, що дитина таки обрізана. Зате з того моменту Гриша був повністю «легалізований» і офіційно став сином Семергеїв.

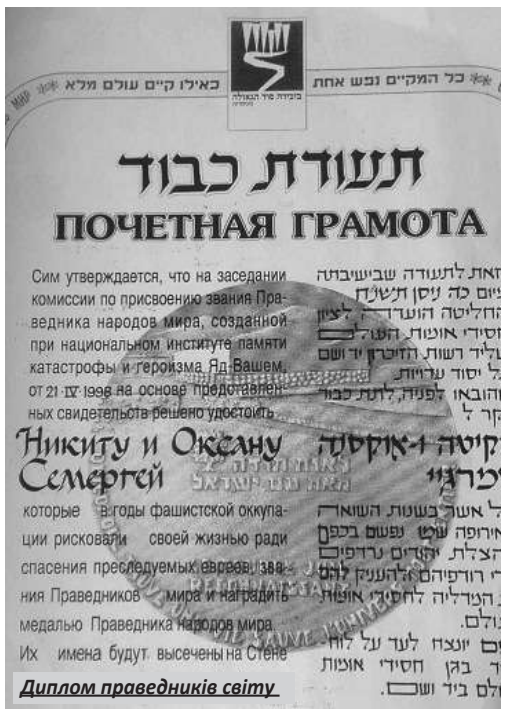

Диплом праведників світу

Восени 1943 року Білоцерківку звільнили, й Микиту Антоновича мобілізували бити ворога. Влітку 1945 року, невдовзі після перемоги, за Гришою приїхали його батько й старший брат. Проте хлопчик… відмовився їхати з ними. Він возз'єднався з рідними лише в кінці 1940-х років, та до кінця свого життя (Гриша трагічно загинув 1985 року) продовжував підтримувати стосунки зі своїми українськими рятівниками. Оксану Семергей він називав мамою.

А Михайло Смоленський емігрував до Ізраїлю, а потім у США. Саме завдяки його старанням наші земляки з Білоцерківки отримали звання праведників світу. Документ про це 1998 року вручили Оксані Федотівні (її чоловік на той час уже помер).

«Не та мати, що народила, а та, що виховала й вигодувала», – кажуть у народі. Щороку в другу неділю травня в світі відзначають День матері. Тож у це прекрасне свято не забудьте подякувати всім справжнім матерям та низько вклонитися пам’яті тих, кого вже немає з нами…

За матеріалами Інтернет підготувала Ніна КОРНІЄНКО.

Зінаїда Кекало досі пам’ятає, як у поле привозили ситро

8 травня свою 90-ту весну зустрічатиме жителька с. Поділ Зінаїда Іванівна Кекало.

Наче вишитий рушник, її життя густо помережене різнокольоровими стьожками. На тому полотні горе поєднане зі щастям, смуток і туга – з любов’ю й радістю. Та чи не найбільше на рушнику її долі тяжкої і виснажливої повсякденної праці. Жінка ніколи не знала спочинку, працювала від зорі й до зорі, не жаліла себе й сповна служила людям, коханому чоловікові, трьом дітям, яких виростила справжніми людьми.

Народилася Зінаїда Іванівна далекого 1931 року на Саусях у працьовитій родині колгоспників. У вільний час батько Іван Пилипович Крахмілець захоплювався музикою й керував сільським духовим оркестром (Поділ завжди славився духовими музичними колективами). Колектив був чималим, відомим далеко за межами села, а батько був шанованою людиною.

У перші дні після початку війни Іван Пилипович пішов на фронт і вже не повернувся – пропав безвісти. Зінаїда Іванівна згадує, як вони з мамою і старшою сестричкою проводжали батька на призовний пункт аж у Велику Багачку, як прощалися з ним:

– Тато взяв мене на руки, а сестричку за руку вів. Та все казав: «Вертайтеся, я скоро прийду». А як пішов і по сей день немає…

А ще назавжди врізалися в пам’ять події 1943 року: оскаженілі гітлерівці відступають і одну за одною підпалюють усі хати в селі, піднесячи до стріх палаючі факели. Ось горить дальній куток села, ось уже зайнялися крайні хати на їхній вулиці…

Їхня хата була останньою (на тому місці зараз продають кущі троянд). Коли німець підпалив солом’яну стріху, та миттєво зайнялася. Однак дідусь безстрашно кинувся рятувати оселю.

– Німці кричать на нього, а він не побоявся, кинувся до полум’я й згорнув солому, що палала, додолу. Тож наша хата згоріла не повністю: лише стріха й перекриття, а стіни лишилися, – продовжує свою розповідь Зінаїда Іванівна.

Певний час їхня родина разом із іще однією сім'єю погорільців жили в бригадній хаті й відбудовували свою. Зіна ходила до школи, а після занять працювала в колгоспі: пасла вівці, виконувала іншу посильну роботу.

Дівчина закінчила 7 класів, курси трактористів, але осідлати «залізного коня» їй не довелося: майже весь час працювала в городній ланці, була ланковою. Важка то була праця: під пекучим сонцем, не розгинаючись, полоти гектари буряків, городину, мочити й тіпати коноплі тощо. А незадовго до пенсії перейшла працювати на ферму, була дояркою. Жінка ніколи не нарікала на важкість, працювала сумлінно, на совість, за свою звитяжну працю неодноразово нагороджувалася грамотами, подяками, грошовими преміями, удостоєна навіть медалі.

Там же, в колгоспі, під час роботи познайомилася з таким же роботящим, як сама, хлопцем Володимиром Кекалом. Він був місцевим – народився й виріс на Панасенках. 1953 року молоді побралися. Володимир Олександрович тривалий час працював бригадиром, потім був у колгоспі газоелектрозварником.

З. І. Кекало.

Подружжя тримало чимале господарство: кілька корів, бики, свині, птиця… Один час захопилися розведенням овець романівської породи, й їхні отари бігали ледь не до Коноплянки. Одне слово, робота замінювала їм усе: подорожі, дозвілля, розваги… А ще вони кілька років самотужки зводили свій дім (його вдалося побудувати лише на початку 70-х років), виростили й виховали трьох дітей: Надію (1953 року народження), Любов (1958) та Івана (1965).

Усі діти вже досягли пенсійного віку. Дочки живуть у Полтаві, Іван – у Подолі. Саме з ним зараз і проживає Зінаїда Іванівна. Вона вже 20 років як удова. Бабуся має п’ятьох онуків і чотирьох правнуків. Статус учасника війни жінка одержала вже в незалежній Україні.

Життя промайнуло, наче одна мить! Подумки гортаючи його сторінки, старенька згадує в основному роботу: як працювала з дівчатами зі своєї ланки в полі, як нестерпно пекло сонце, і якою була їхня радість, коли прямо в поле приїжджала автолавка, що привозила ситро й конфети…

Шановна Зінаїдо Іванівно! Жителі громади сердечно вітають вас зі знаменною датою та зичать здоров’я, щастя й радості ще на багато років. Хай ваші роки будуть для вас гордістю, здоров’я не засмучує, а весна в душі завжди буяє.

Зінаїда МАТЯШОВА.

«Не нищіть квіти, не зривайте, хай нас оточує краса»

День Землі в ДЗО «Сонечко».

22 квітня – Всесвітній день Землі. Ця подія об'єднує людей планети заради охорони середовища і не могла залишитися без уваги в ЗДО «Сонечко» (с. Мостовівщина).

Цього дня вихователі провели для своїх маленьких вихованців інтегровані заняття, бесіди, спостереження та екологічні експерименти, метою яких було уточнення знань дітей про Землю, про значення її для всього живого та неживого в довкіллі. Діти дізнались, яка користь від праці людини на землі та яка шкода від людської недбалості.

Вихованці садочка дали обіцянку любити і берегти цей світ.

На світ з'явилися, щоб жити
Великі звірі і малі.
Людина же прийшла любити,
Добро творити на Землі.
Не нищіть квіти, не зривайте,
Нехай на них блищить роса.
Усе живе оберігайте,
Хай нас оточує краса!

Я. І. ЯКИМЕНКО,
директор ЗДО «Сонечко».

Вітаємо!

Дні народження відзначають члени нашої громади:

3 травня
БОНДУС ВІРА ПАВЛІВНА
(с. Корнієнки) – 75 років;

8 травня
КЕКАЛО ЗІНАЇДА ІВАНІВНА
(с. Поділ) – 90 років;

10 травня
ЧУЧКО ВІРА МИКОЛАЇВНА
(с. Огирівка) – 70 років;

12 травня
БІЛАН МИХАЙЛО ГРИГОРОВИЧ
(с. Лугове) – 60 років;
ПЕТРОВА НІНА ОЛЕКСІЇВНА
(с. Білоцерківка) – 60 років;

13 травня
КРИПАК ЛЮБОВ АНДРІЇВНА
(с. Білоцерківка) – 85 років;

15 травня
ЛАЙЛО ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ
(с. Попове) – 60 років;
ФЕНЕНКО ПЕТРО МИКОЛАЙОВИЧ
(с. Бірки) – 60 років;

16 травня
КАНДИБКА ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ
(с. Білоцерківка) – 60 років;

17 травня
МАЦЬКО МИКОЛА ЄВГЕНОВИЧ
(с. Попове) – 70 років;

19 травня
МІЩЕНКО ІВАН АНТОНОВИЧ
(с. Білоцерківка) – 65 років;

20 травня
ЧУГУЙ АНТАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ
(с. Поділ) – 65 років.

Виконком Білоцерківської сільської ради, рада ветеранів та члени громади щиро поздоровляють іменинників і бажають довгих років життя, міцного здоров'я, радості, щастя, добробуту та благополуччя.

Ваш ювілей – щаслива дата,
І сумніватись тут не слід.
Нехай сьогодні наші привітання
У серці вашому залишать добрий слід.

Всю доброту, яка існує в світі,
Всю радість, що живе серед людей,
Найкращі всі, що до вподоби, квіти
Даруєм вам у цей святковий день.

Нехай Господь завжди у поміч буде,
А Мати Божа береже від зла.
Бажаєм вам здоров'я,
щастя й сили,
Радості земної і тепла.

Зверніть увагу

Чому не можна зривати первоцвіти

Нарешті настала весна з усіма її барвами й пахощами.

Ледь не щодня доводиться бачити довкола дорослих та дітей зі жмутами то пролісків, то підсніжників, то конвалій, то рябчика; у містах усе більше людей, які активно долучаються до незаконної торгівлі первоцвітами.

Найцікавіше, що кожен із нас знає: більшість із цих видів рослин мають охоронний статус. Та, незважаючи на це, людина продовжує бездушно знищувати красу навколо себе. Часто можна почути: «Так їх же он скільки – повний ліс!» І рідко хто замислюється, чому ж не можна рвати первоцвіти.

Первоцвіти – це екологічна група рослин, яка налічує близько 500 видів. Яскраві квіти розпускаються ще до появи листя на деревах. Підсніжники, проліски, ряст, первоцвіт, шафран, конвалія, рябчик – це неповний перелік первоцвітів, які можна побачити в наших лісах.

Останнім часом кількість первоцвітів в Україні значно скоротилася. Рослини, які сповіщають про прихід весни, опинилися на межі зникнення. Це є результатом господарської безграмотної діяльності людини та намагання окремих осіб перетворити торгівлю букетами на заробіток.

Кожна частина рослини відповідає за виконання певних функцій, порушення яких призводить до її загибелі. Основна функція квітки – це утворення насіння, а відсутність насіннєвого розмноження призводить до виродження популяцій. Зірвано три квітки – й автоматично знищується 45–60 насінин. А, наприклад, щоб із насіння конвалії виросла доросла квітуча рослина, потрібно 7–8 років. До всього, в букети збирають найсильніші й найгарніші, найздоровіші квітки. Залишені квіти формують слабке насіння – дрібне, деформоване, нестійке до хвороб та шкідників. Під час зривання квітів ушкоджуються цибулини й коріння, це провокує проникнення бактерій та інших мікроорганізмів у рану.

Основна функція листя – фотосинтез, тобто створення поживних речовин, які відкладаються в бульбі, цибулині. Первоцвіти готуються до весни ще восени. Накопичують у своїх цибулинах запаси поживних речовин, щоб раніше за інші рослини зустріти весну. Тому, зриваючи листки, ми не даємо можливості бульбі чи цибулині набратися сил і прорости наступного року.

Первоцвіти є також невід'ємною ланкою ланцюга живлення, зокрема єдиним джерелом живлення багатьох видів комах. Відповідно, якщо зникнуть первоцвіти, то зникне величезна кількість бджіл, джмелів, метеликів та інших комах, які захищають ліс. Дерева почнуть хворіти та висихати. Цей ланцюг неважко продовжити й до самої людини, яка «рубає гілку, на якій сидить»!

Варто пам'ятати, що первоцвіти довго не стоять у вазах, швидко гинуть, оскільки як рослини вологих весняних лісів не витримують сухе повітря наших домівок. Весняні квіти краще не чіпати: ці рослини привабливіші в природному середовищі.

Незважаючи на те, що в деяких місцях Полтавщини первоцвіти є досить поширеними, вони вважаються рідкісними. Їх масова наявність у нас не означає масової наявності в інших регіонах України. Наприклад, підсніжник звичайний та рябчик малий занесені до Червоної книги України, регіонально рідкісними видами є анемона лісова, конвалія звичайна, первоцвіт весняний, проліска дволиста та сибірська, деякі види півників.

Не зайве нагадати: за незаконний збір та продаж первоцвітів в Україні передбачена адміністративна відповідальність – накладення штрафних санкцій. Згідно зі ст. 90 Кодексу України про адміністративні правопорушення знищення видів рослин, які занесені до Червоної книги України, тягне за собою накладання штрафу на громадян від 340 до 510 грн із конфіскацією незаконно добутого; на посадових осіб – від 510 до 850 грн із конфіскацією незаконно добутого. Згідно зі ст. 88[1] ч. 2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, порушення порядку придбання чи збуту об'єктів рослинного світу, занесених до Червоної книги України, тягне за собою накладення штрафу від 1700 до 3655 грн із конфіскацією об'єктів рослинного світу.

Бажаючих здобути первоцвіти все більше, і все менше тих, хто замислюється над шкодою природі. З лісу краще принести гарний настрій та фото, спогади й тишу! А рослини найкрасивіші там, де їх дім, де вони виросли!

Т. Г. БІРУК,
учителька хімії та біології
Білоцерківського ЗЗСО І –ІІІ ступенів.

Хочете розвивати туризм? Подайте заявку й отримайте гроші

17 травня 2021 року стартує конкурс підтримки садиб сільського зеленого туризму на Полтавщині. Його проводить Департамент культури і туризму Полтавської ОДА з метою розвитку сільського зеленого туризму та підтримки представників цієї галузі на етапі започаткування власної справи.

Вимоги до учасників (цільова аудиторія конкурсу): фізичні особи-громадяни України, які мають бізнес-ідею щодо благоустрою та облаштування садиби сільського зеленого туризму на Полтавщині, реалізація або розвиток якої потребує залучення інвестиційних ресурсів; забезпечать створення нових робочих місць та досягнення економічного ефекту.

Переможці нагороджуються дипломами Полтавської обласної державної адміністрації та грошовими преміями у розмірі:

І премія – 100 тисяч гривень;
ІІ премія – 70 тисяч гривень;
ІІІ премія – 50 тисяч гривень.

Заявки приймаються до 31 травня 2021 року. Докладніше про конкурс та вимоги до бізнес-проєкту можна дізнатися на сайті Департаменту **http://www.poltavaculture.gov.ua/uk/** або за посиланням **https://zmist.pl.ua/news/dopomoga-biznesu-na-poltavshhyni-rozpochavsya-konkurs-pidtrymky-turyzmu**

Тут же можна завантажити реєстраційну форму. Її слід знадіслати на адресу: **polt_turizm@ukr.net.**

Повідомлення

На виконання вимог ст. 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» повідомляємо про оприлюднення на офіційному сайті Білоцерківської сільської ради звітів про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту містобудівної документації:

«Генеральний план із планом зонування села Корнієнки Миргородського району Полтавської області»;

«Генеральний план з планом зонування села Мостовівщина Миргородського району Полтавської області».

Пропозиції надаються особисто або через уповноваженого представника у письмовому вигляді із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові, місця проживання, особистого підпису; від юридичних осіб – із зазначенням їх найменування, місця знаходження, посади і особистого підпису керівника за адресою: 38340 Полтавська область, Миргородський район, с.Білоцерківка, вул.Першотравнева, 9, протягом 30 днів з дня оприлюднення повідомлення на офіційному сайті сільської ради http://biloteg.org.ua/.

Громадсько-політична газета "Наша громада – єдина родина". Свідоцтво про реєстрацію серія ПЛ № 1205-462Р від 19.12.2017 р.
Засновник – ПП "Білоцерківська агропромислова група". вул. Лесі Українки, 28, с. Білоцерківка Миргородського району. Віддруковано у друкарні "ПКЛ" вул. Чехова,12-а, м. Вінниця. Тел. (0432) 55-63-97.
Розповсюджується безплатно. Тираж 2400 прим. Замовлення № 2121409. Матеріали в газету надсилайте на електронну адресу: gazeta@biagr.net.ua